

ЮВІЛЕЇ

Василь ПОХМУРСЬКИЙ (до 80-річчя від дня народження)

Василь Іванович Похмурський народився 2 серпня 1933 р. на Львівщині. У 1956 р. закінчив гірничо-промисловий факультет Львівського політехнічного інституту і, здобувши фах інженера-механіка, з 1956 по 1961 рр. працював на Чернівецькому машинобудівному заводі, де пройшов шлях від інженера до начальника конструкторського бюро, заступника головного конструктора заводу. У 1961 р. перейшов на наукову роботу в Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР (тепер – Фізико-механічний інститут ім. Г. В. Карпенка НАН України), в якому працює дотепер завідувачим відділом фізико-хімічних методів зміцнення металів (з 1970 р.) та заступником директора з науково-дослідної роботи (з 1991 р.).

В. І. Похмурський – відомий учений в галузі матеріалознавства, фізико-хімічної механіки матеріалів та захисту металів від корозії, доктор технічних наук (1972 р.), професор (1973 р.), член-кореспондент НАН України (1990 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1998 р.). Він зробив значний внесок у розвиток теорії корозійно-механічного руйнування металів і сплавів, дослідження впливу різних агресивних середовищ на структуру та властивості металів. Створив унікальну експериментальну базу для вивчення впливу масштабного і частотного ефектів на опір корозійній втомі конструкційних матеріалів. Важливе значення для глибшого розуміння механізму руйнування металу під циклічним навантаженням у корозивному середовищі мають його фундаментальні дослідження закономірностей зміни електрохімічних параметрів металів на початковій стадії їх корозійної втоми, які дали можливість запропонувати нові методи пришвидшеного визначення опірності корозійно-втомному

руйнуванню сталей і сплавів. За цикл цих досліджень учений удостоєний премії ім. Г. В. Карпенка НАН України (1989 р.).

Суттєвий його вклад у розвиток теорії та технології створенню захисних покриттів, зокрема, створення нових композиційних захисних покриттів, вивчення їх впливу на міцність металів та широкомасштабне впровадження наукових досягнень у виробництво. За розробку і освоєння комплексу технологічних процесів виробництва великогабаритних валів для унікальних суден морського флоту та атомних криголамів В. І. Похмурський у 1983 р. у складі авторського колективу суднобудівників удостоєний звання лауреата премії Ради Міністрів СРСР, а за комплексну роботу “Наукові основи та технічні засоби електрохімічних методів систем контролю екологічної безпеки і корозійної активності техногенних середовищ” йому присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за 2002 р.

Разом зі своїми учнями він розробив нові безхроматні екологічно-чисті пігменти і полімерні покриття для тривалого протикорозійного захисту металоконструкцій. Запропоновані ідеї лягли в основу спільного міжнародного проекту, виконаного за програмою “Інтас” ФМІ ім. Г. В. Карпенка НАН України, НТУ “Харківський політехнічний інститут”, Університетом Манчестера (Великобританія), Інститутом фізичної хімії (Будапешт), Інститутом фізичної хімії та електрохімії Російської академії наук (Москва), а також окремого проекту на замовлення Європейського аерокосмічного агентства.

В. І. Похмурський разом зі своїми учнями вперше виявили і теоретично обґрунтували явище пришвидшення дифузійних процесів у металах під дією розчиненого в них водню, що відкрило перспективу створення нової прогресивної водневої технології термічної та хіміко-термічної обробки сталей та прецизійних сплавів. Встановили, що під впливом розчиненого водню знижується критична температура атомного упорядкування, значно активізуються процеси утворення упорядкованих атомних структур у сплавах системи Fe–Ni, Fe–Mo і Ni–Mo. Вперше зафіксували, що газоподібний водень під час дифузійного зварювання заліза з нікелем майже на порядок збільшує коефіцієнт взаємодифузії і суттєво зменшує енергію активації процесу.

Під керівництвом В. І. Похмурського підготовлено близько 50 кандидатів та 10 докторів наук. Упродовж багатьох років він читав лекції у Національному університеті “Львівська політехніка”, почесний професор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (2005 р.).

Василь Іванович автор і співавтор понад 750 публікацій у вітчизняних і зарубіжних виданнях, у тому числі 14 монографій та понад 60 винаходів. Він створив свою наукову школу з корозійно-механічного руйнування і захисту від корозії конструкційних матеріалів.

В. І. Похмурський з 1987 р. і по сьогодні є першим заступником голови Республіканської міжвідомчої науково-технічної ради з проблем корозії та протикорозійного захисту металів при Президії НАН України. Він – засновник (1992 р.) і президент Української асоціації корозіоністів, член ради Західного наукового центру НАН і МОН України (заступник голови – 1999–2006 рр.), член Міжнародної корозійної ради (ICC), Європейської корозійної федерації (EFC), Європейського товариства з цілісності конструкцій (ESIS), дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка.

Він започаткував у 1992 р. в Україні міжнародні конференції-виставки з проблем корозії та протикорозійного захисту матеріалів.

Колектив Фізико-механічного інституту та редакція журналу “Фізико-хімічна механіка матеріалів” щиро вітають Василя Івановича Похмурського з ювілеєм і бажають йому здоров’я, благополуччя та успіхів у розбудові української науки.